

1/2
1/2

2.

3.

4.

5.

1/2

1.

2.

Prizg. num. 12. P. V. H. a.

19.

Tob

1735, 6 =

MIXTVRA
 JVRIS ROMANI ET GERMANICI
 IN MATERIA
PATRIAE POTESTATIS
 ET QVAE INDE DEPENDENT
 CONSPICVA

28

QVAM
 PRO OBJECTO SPECIMINIS DISPVTORII
 EXHIBENT
 P R A E S E S

P. 140.

GVNTHERVVS ALBERTVS RENZ

J. V. L. EJVSDEMQVE PROFESSOR IN COLLEG.
 ILLVSTR. PVBL. ORDINARIVS,

ET

RESPONDENS

FERDINANDVS HENRICVS WOELFFING

STVTTGARD.

IN AVDITORIO COLLEG. ILLVSTR.

AD DIEM MART. A. MDCCXXXV.

REC VSA

HALAE MAGDEB. LITTERIS HENDELIANIS 1759. (6)

THE ROMAN EMPIRE
IN THE
PAPAL STATES
CONSISTING

THE OFFICE OF THE
SECRETARY
OF STATE
OF THE
VATICAN

THE OFFICE OF THE
SECRETARY
OF STATE
OF THE
VATICAN
PUBLISHED BY
THE
VATICAN PRESS
VATICAN CITY

Thef. I.

Ocietatem quamdam parentes inter & *Origo pa-*
liberos esse, in vulgus notum est. *trix pote-*
Ex ea mutua utrorumque jura, mu- *statis.*
tua oriuntur officia, principale pa-
rentum officium in necessitate alen-
di & educandi consistit, quod cum
natura, seu Deus potius injunxerit,

idem & jus ad media fini huic obtinendo necessaria conces-
sisse merito censendus est; prono inde alveo fluit jus paren-
rum dirigendi actiones liberorum; sive istud *Imperium* sive
Potestatem appellaveris perinde est. Limites tam ratione
exercitii, quam ratione durationis ex fine aestimandi sunt, ut
nec plus in liberos liceat parentibus, quam quod finis de-
poscit, nec ultra durer istud imperium, quam finis obtentus
sit; quæ postea in liberos adhuc competunt jura ex alio
fonte, spontanea sc. prorogatione & submissione capiti fa-
milix facta reperenda veniunt, quæ ideo ab accuratioribus
solicite distingui, plerumque tamen sub nomine imperii pa-
terni adhuc venire solent. Hæc sana ratio inter omnes ho-
mines distirar, quæ latius hic exequi supervacuum foret,
cum viri celeberrimi otium nobis hac in re fecerint.

Thes. II.

Ejus conditio in republica.

Status civilis nihil in se continet, quod Imperio paterno contrariatur, unde quæ patri ut tali competunt jura in civitate nequicquam imminuuntur, quæ vero ut capiti familiæ, sæpe ab Imperio civili expuncta vel potius sibi vindicata sunt. Cumque secundum Jus Naturæ limites potestatis per ratiocinium a fine deductum pro circumstantiarum in singulis casibus occurrentium ratione determinare cuilibet patri vel matri-familias fas sit, in eo vero ob ingeniorum varietatem & pravos affectus facile errari & litibus in Republica ansa præberi possit, si forsan parentes potestatem suam nimium quantum extendere, vel liberi obsequium detrectare ausi fuerint, factum inde, ut ad incommoda hæc præcavenda per leges quarundam civitatum limites isti ad certum quid revocati & heic ampliati, isthinc restricti fuerint; unde Imperium quidem paternum apud omnes gentes deprehendes, at variis tamen gradibus distinctum.

Thes. III.

Quæ apud Romanos.

Qui rempublicam romanam condiderunt id sibi maxime curæ cordique habebant, ut mox civibus abundaret nova civitas, constat vero ideo potissimum averfari homines statum civilem, quod libertatis & multorum jurium jacturam concedendo in civitatem facere necessum habeant; ut itaque Romam præ aliis civitatibus eligerent homines, omnia ipsis jura integra voluere conditores, maxime quæ capitibus familiæ competunt; hinc jure civili romano adeo non imminutum civibus Imperium paternum, ut potius fere in immensum auctum dici possit: utpote non saltem jus vitæ & necis in statu naturali capiti familiæ communiter vindicari solitum per ipsas leges civiles stabilitum, sed & insuper potestas, filium lucri gratia ter vendendi, per ipsum omnia acqui-

acquirendi superaddita, & quod maxime mirum, omnibus hisce juribus ne terminus quidem alius quam mors patris præstitutus fuit. Mutatum per hasce leges Imperium paternum in *Dominium* quoddam nemo non vider, cum tantum non omnia veri dominii effecta heic conspicua sint *add. l. i. ff. de R. V.* Et cum Jure Naturæ, prout ex antedictis constat, potestas parentum non propter se, sed propter aliud, tanquam medium educationi liberorum accommodatum introducta sit, magis ideo horum, quam parentum utilitati attemperanda: aliam prorsus faciem iure romano nacta, quanta quanta est, utilitatem patris respicit. Matris, cujus & ipsius ex jure naturali Imperium est, nulla ratio habita legibus romanis, partim quod masculos magis quam foeminas allicere satagerent, partim quod & ipsæ uxores per conventionem in manum potestati maritorum essent subjectæ, inhabiles inde hujus Imperii eousque judicatæ, ut & remota successu temporis posteriori ratione extorres semper a potestate in liberos manserint. Multa inde Romanis plane peculiararia, & conditio liberorum ob arctissimum istum cum patre nexum longe alia ac apud reliquas gentes. Et licet sequioribus temporibus Imperatores, qui tanti momenti jura in privatis ferre non poterant, jus vitæ & necis cum jure vendundi sustulerint, jus acquirendi etiam per varia peculiariorum genera admodum restrinxerint, antiquus tamen conceptus patriæ potestatis cum reliquis exinde propullulantibus consecrariis, quæ non speciatim abrogata erant, semper remansit.

Thes. IV.

Germani prout antiquissimis temporibus in perfectam Rempublicam non coaluerant, ita nec legibus civilibus, sed *Que olim in Germania.* bonis saltem moribus, teste TACITO, vivebant, quos in sim-

plici juris naturæ observatione subtitisse probabile est: unde neque circa statum parentum & liberorum quicquam occurrit, quod jus aliquod positivum redoleat: utur etiam postea hinc inde leges quædam latæ sint, nihil tamen hac ex parte immutatum deprehendere licet, sed habuerunt Germani talem saltem potestatem in liberos, qualem ipso jure naturæ efformatam antea, audivimus, circa personam in formandis moribus eoque pertinente necessaria coercionem, ratione bonorum in facultate fructus exinde in compensationem sumtuum educationis usque dum hæc absoluta sit percipiendi consistentem, finiendam etiam quamprimum filius ipse sui compos ac pars reipublicæ esse cœpisset. Hujusque juris non solus pater sed & mater capax habebatur, ita ut per omnia solum dictamen rectæ rationis secuti videntur.

Thef. V.

*Quæ post
introduc-
tum
jus roma-
num.*

Talis erat relatio inter parentes & liberos cum jus romanum Germaniam occuparet, quod sicuti in multis juris articulis antiquos mores immutavit, ita nec parentum & liberorum jura intacta reliquit, ut etiam de hac materia ex vero prædicari possit, quod celeb. GRIENERVS in egregia Dissert. *de jure incerto ob dub. LL. quibus utimur auct. §. 4.* generatim pronunciat, quod non uno sed multiplici jure utamur; & totus quidem iste conceptus patriæ potestatis romanæ, qualem antea exhibuimus, non potest dici in Germania receptus, nec enim potestas Germanorum jam degeneravit in Dominium sed in terminis Imperii adhuc tum subsistit; at non possumus tamen inficias ire multa ex jure romano, qua hanc materiam in fora Germaniæ invecata, multosque potestati paternæ effectus superadditos esse, quos secundum principia domestica non produxerat. Verum quidem est prin-

principio rejecto nec principiatis locum dandum esse, i. e. quia germani patriam potestatem in rigore juris romani non receperunt, ideo nec effectus ex solo isto rigore profluentes recipiendos fuisse. Recte ita, si in legibus demum inducendis versaremur, concedo, prudentia legislatoria id exposcit. Ast non jam eam ætatem vivimus ut tanquam re integra judicare liceat. Jus Romanum non certo consilio, sed impetu magis, ut ut non uno, in fora nostra penetravit, at penetravit tamen, nec jam quærendum est, an hoc vel illud recipi debuerit? an non mores patrii præferendi? an jurisprudentia reddita hiulca? Sed hoc unice quærendum, an receptum sit? hoc semel evicto JCtis gloria obsequii relicta: Nec enim privato ausu eliminari potest jus publica auctoritate tacite licet receptum, nec Doctorum est de legibus an concinne, an cohærentes sint, sed *secundum* leges judicare. Peccavit hoc in puncto, tenui meo judicio, illustr. Dn. THOMAS. qui in plerisque suis scriptis speciatim etiam in materia patriæ potestatis potissima argumenta contra jus Romanum inde petiit, quod leges romanæ ad mores Germanorum parum quadrent, & Germani naturam patriæ suæ potestatis nunquam immutarint, consequenter nec effectus alius potestatis admittere potuerint; & quicquid hac in parte factum ex errore processisse, quasi jus romanum Germanos per se stringeret & inegræ auctoritatis esset. Arrident hæc ingeniis philosophicis, quæ connexionem ubique sibi constantem etiam in Jurisprudentia exigunt, nec abnuo valde optabilem rem esse, sed experientia me cogit, ut fatear, aliam esse faciem Jurisprudentiæ romano-germanicæ; Coluctati sunt per aliquot jam sæcula antiqui Germanorum mores cum jure romano, & posterius sæpissime victoriam reportavit, subinde tamen etiam istis vigorem suum conservantibus,

vantibus, orta inde Jurisprudencia ex diversis principiis con-
 flata, quæ, si in eadem materia concurrant, eam non possunt
 non male cohærentem reddere. Stomachum id movit JCti
 cordatoribus nostri temporis, qui ideo vices Jurispruden-
 tiæ nostræ haud immerito dolent; Id vero male me habet,
 quod ipsi privatim malo huic medicinam æfferre præsumant,
 quam tamen soli potestati legislatoriæ reservatam existimo:
 Non jam meam facio controversiam istam de receptione
 juris romani: An & in quantum auctoritatem obtinuerit?
 Id saltem moneo: Quæ principia per plura ab hinc secula
 roties quoties in summis & inferioribus Germaniæ tribuna-
 libus regnarunt, de eorum receptione frustra hodie disputa-
 tur. Sit! non bene factum; esto errori omnia deberi! tam
 altas tamen per tantum temporis lapsum radices egere prin-
 cipia ista, & fundamenti loco non sine præscitu imo consen-
 su summæ potestatis subtrata sunt, ut privata auctoritate
 evellitari nequeant; Et Dn. THOMASIVS dum in *Disp. de
 vite formando statu controversiæ an legum Romanarum fre-
 quens sit usus in foris Germaniæ?* omnes modos probandi
 receptionem enervare satagit, nimium præconceptæ suæ
 opinioni indulgisse videtur. Monenda hæc vel ideo erant,
 quia persuasissimum habeo in ipsa hac, quæ præ manibus
 est, materia patriæ potestatis idem contigisse, effectus nimi-
 rum quosdam Germaniæ se infinuasse, qui non nisi ex po-
 testate secundum conceptum romanorum accepta deduci
 queunt, quos JCti isti nitenti philosophico restituere volen-
 tes Jurisprudenciam ex eo eliminare iterum intendunt, quia
 fons unde promanant, Dominium sc. istud in liberos Germa-
 niam non penetraverit, nihil admittendum existimantes, nisi
 quod ex natura & definitione potestatis germanicæ conse-
 quitur, quibus tamen, uti dictum, assentiri nequeo, iis, quæ
 semel

semel in judiciis utur invita forsan Minerva invaluerunt, eo-
usque insistendum existimans, dum publica auctoritate aliud
præceptum fuerit.

Thef. VI.

In eo potius operam Jctis collocandam autumo, ut *Que bodie.*
solicite discernant & studiose legum juventuri inculcent,
quid ex antiquis moribus reventum, quid ex peregrino jure
superadjectum sit, ne ex una parte totam farraginem legum
Romanarum ad prorsus expungendos, etiam qui supersti-
tes adhuc sunt, mores patrios in praxin deducendam, neve
ex altera parte cum Dominio isto quiritorio omnes effectus
repudiandos & in sola simplicitate juris naturæ subsisten-
dum existiment ex scholis in fora prodeuntis jurium studio-
si: Media via, uti semper, ita etiam in hoc passu est optima,
nec amori, nec odio patrii vel peregrini juris quicquam
hic tribuendum, sed quomodo res sese ipso actu habeat sine
partium studio inquirendum. Optandum ut cordatus qui-
dam Jctus hoc labore per omnes partes juris & per singu-
las materias eundo defungeretur, multum hoc ad tollendam
juris incertitudinem aut minuendam salrem conduceret. Et
eo jam tendit hæc Dissertatio, ut quid circa relationem pa-
rentum & liberorum Juri Domestico quid juri peregrino
debeat, succincte inquireat: utur enim multa hanc in rem
jam dicta sint ab egregiis Jctis BEYERO *spec. Jur. German.*
c. 26. THOMASIO in binis *Disp. de usu jur. pat. Rom. sec. mo-
res Germ. & de usu practico Tit. Instit. de pat. pot.* nec non
in *Disp. de quasi Emancipatione Germanorum &c.* b. HARP-
PRECHT *Disp. de separat. ab oecon. pat.* BOEHMER *de statu
liber. per separat. ab oecon. pat. vel nupt. sui juris factor.*
KEMMERICH *Access. ad Instit. L. 1. Sect. 3. Tit. 21.* mihi ta-
men non adeo exhausta visa est materia, ut non hinc inde
B spici-

spicilegio cuidam locus pateret. Quid ergo utrumque jus
 1) circa modos acquirendi potestatem, 2) circa subjecta,
 3) circa ipsa jura & effectus, ut & 4) circa rationem finiendi
 sibi vindicet, ordine percurramus. Breviter quidem pro
 modulo Dissertationis academicæ.

Thes. VII.

*Primo cau-
 sa patr. pot.
 generatio.*

Et procreatio quidem, qua *primum*, tam de naturali &
 Germanico, quam civili Romano jure, quatenus parentes ad
 educationem adstringit, potestatis causa est. Leges Roma-
 næ restringunt id ad procreationem ex concubitu legitimo,
 matrimonio sc. ex illegitimo itaque patria potestas Romana
 non nascitur. At cum etiam proles illegitima alenda &
 educanda a parentibus sit, nullus dubito potestatem natura-
 lem etiam in istam competere matri non saltem sed & pa-
 tri, si velit curam illius in se suscipere, quamvis plerum-
 que præstitis alimentis reliquam educationis curam abice-
 re & matri soli relinquere soleat: quicumque ergo effectus
 ex potestate naturali profluunt, illi etiam ratione liberorum
 illegitimorum locum habent, non vero qui potestatem civili-
 lem consequuntur.

Thes. VIII.

*Secunda le-
 gitimatio.*

Legitimationem per subsequens matrimonium juri Ro-
 mano debemus, & quin ea effectus patriæ potestatis civilis
 post se trahat nemo dubitat. Legitimatio per rescriptum
 Principis non aliter ad nostrum scopum pertinet, ac in ca-
 su, quo ipse pater prolem ita legitimandam curat, utpote
 tum demum est modus constituendi patriam potestatem:
 ubi summa quidem potestas legitimare potest, etiamsi pa-
 ter alios jam liberos legitimos habeat, & matrem filii ille-
 gitimi uxorem ducere non impediretur, nec eo casu liberi
 legitimi præcipuam possunt petere legitimam, ceu quod
 nec

nec jure Romano nec consuetudine inductum probari potest. Comites vero Palatinos ad requisita ista legum Romanarum, nisi speciatim iis per tenorem diplomatis soluti sint, adstrictos putarem: quæ autem ad abstergendam maculam illegitima nativitate contractam ex jure publico universaliter sicut in qualibet republica ita & in Germania invaluit, legitimatio ex legibus Romanis dijudicanda non est: Interim & hic tenor diplomatis probe attendendus, cum potestas illa delegata comitum Palatinorum non temere extendenda sit. Legitimatio per oblationem curiæ genuinum exemplum est dispositionis Romanæ ad Germaniam nullatenus quadrantis indeque omnium consensu nec receptæ.

Thef. IX.

Adoptionis jura ex legibus Romanis in Germaniam transiisse, iisdem etiam regi, sive dein frequenter sive raro occurrant, cordatiores fatentur. Inde est, quod, cum ab initio patriam potestatem civilem pro vnico sine habuerit, scemina, quæ hujus incapaces sunt, adoptare nequeant: Et licet postea Justinianus introduxerit adoptionem minus plenam, quæ etiam in sceminas cadere posset, tamen nihil hic immutatum, nec jure noviori Romano, nec apud Germanos, quippe qui totam hanc rem ex principiis romanis æstimant: hodiernum ergo vera regula, quod non detur mater adoptiva. Principem, scemina, tamen nullo liberis amiserit, facultatem adoptandi concedere posse, ex jure dispensandi contra leges Romanas luculenter patet: Comites Palatinos id non posse, nisi diploma id exprimat, persuasum habeo. Unionem prolium potestatem patriam non operari expeditum hodie est, unde nihil hic deprehendo, quod ad Rhombum faciat.

Tertia adoptio.

Thes. X.

Cuinam pa-
tr. potest.
competat I.
Rom. cui I.
Germ.

Quod *secundo* loco subjectum attinet, constat jus Romanum soli patri omnem potestatem addicere, matre penitus exclusa, ita ut ne patre quidem mortuo quicquam juris in eam transeat, sed liberi sui juris efficerentur, nec alio quam Tutelæ titulo mater sibi circa eos aliquid juris vindicare posset. Videamus quid ad hæc Germani. Secuti heic sunt sanam rationem & mores plerarumque gentium, tantam potestatem, quantam natura requirit, matri etiam vivo patre, subordinate tamen, hoc vero mortuo soli concedendo, ut ante receptum jus Romanum, quæ patri competierant jura, eo mortuo omnia in matrem transferint. Neque per jus Romanum hic quicquam immutatum, ut in vecto isto sub nomine magis reverentiæ JCr̄is venire consueverit, qui aliam potestatem, quam civilem istam haud agnoscebant, non cogitantes ex reverentia non posse inferri obligationem perfectam, qualem tamen deprehendi in liberis erga matrem ipso rerum usu fateri coguntur, quæque ideo nomine *obsequii* magis insignienda, eique correspondens *in matre potestas* naturalis agnoscenda erat. Non est hæc observatio sine fructu: Suppeditat enim regulam: quod quicquid ex potestate parentum naturali fuit, etiam matri competat, quicquid vero ex civili, id quatenus receptum, soli patri non matri adscribendum veniat, quod in sequentibus, qua singulos effectus specialius apparebit. Datur igitur hodiernum potestas etiam materna, quæ tamen non impedit, quo minus patre mortuo filius possit dici sui juris, quia hæc juris Romani denominatio relationem ad potestatem civilem habet, a qua utique tum filius liber est. Huic potestati debetur, quod mater etiam si non sit Tutrix & educationis curam, & bonorum non ad-

mini-

ministracionem saltim sed & usumfructum æque ac pater habeat, eaque omnia tametsi vitricum superinduxerit, contra principia Romana retineat. An avo etiam Germanico, uti jure Romano, competere queat potestas, infra commodior dicendi locus erit.

Thes. XI.

Potissimum vero *tertio* ipsi effectus differentes quoad *Effectus P.*
 utrumque jus inquirendi veniunt, ubi respectu corporis *P. jus vite*
in necis.
ii. venden-
di.
primo se sistit jus vitæ & necis, quod iam jure noviori Romano exoleverat, multo minus Germanis cognitum, & patrens parricidii reus est filium, etiam extrema meritum occidendo. Jus *secundo* vendendi vel ideo in Germania cessat, quia non habemus commercium hominum. Nec credentem patrem filium invitum militiæ (v. gr. Borussicæ pro ingenti pecuniæ summa) addicere posse ut ipse inde sustentetur, aliis vero operis suis, quin filius patri indigenti victum quærere, ex natura teneatur, nullus dubito. Quia ad laborandum quilibet, ad militiam nisi ex necessitatibus publicis cogi nemo potest.

Thes. XII.

Ad jus circa personam *tertio* etiam referendum interdictum de liberis exhibendis item ducendis. In quo nihil singulare habent leges Romanæ, quod non ex ipsa potestate naturali flueret, quippe educatio requirit, ut præsto sit filius parenti, unde si quam maxime filius alibi degere mallet, patrem tamen petentem sine mora sequi, & a derinente exhiberi debet. Nec enim filii nec tertii cujusquam sed patris est statuere, ubi filius degere & quæ tractare debeat, quippe cui & naturale & civile jus necessitatem imposuit, filium ita formandi ut idoneum societatis membrum fiat, cuius ideo est arbitrari inter alia potissimum, quibus principiis

piis religionis tener adhuc animus imbuendus, de qua re distincte pronunciandum. Conscientia quidem & causæ religionis omne imperium humanum, adeoque & patrum respuunt, nec ideo pater filium ut præcise suam religionem sequatur, obstringere, a teneris tamen unguiculis rudem adhuc & ad talia dijudicanda nondum sat maturum animum vel ipse erudire vel alii instruendum tradere, & cujusnam religionis præceptis (quanta hujus rei vis per omnem ætatem sit nemo ignorat) innutriendus sit, præscribere potest, salva deinde filio, cum jam ad maturitatem pervenerit judicium (vulgo annos discretionis vocant) plenissima libertate conscientiæ, cui ipsa patria potestas cedere & filius, qui modo sua sponte non persuasus, non seductus, & jam in ea ætate constitutus ut fundamenta fidei discernere queat, aliam religionem sequitur, invitus ab ea avelli non debet. Nulla tamen inde detentoribus filii (Monasteriis plerumque Romano-Catholicorum) exceptio nascitur contra patrem, qui ad exhibendum filium agit, nec enim patri deneganda est facultas tentandi, an filium in pristinam viam reducere, & principia noviter hausta, non vi sed rationibus, animo excutere iterum valeat. Copia itaque filii patri facienda non colloquendi saltem una vel altera vice, & forsan in conspectu eorum, qui detinent, sed exhibendus plane, ut domum ducere & quæ expedire videntur, absit tamen violenta remedia adhibere queat. Nec audiendus est filius ipse ad patrem redire detrectans, sive annos discretionis nondum attigerit, quod manifestum, sive etiam attigerit, quia de seria & omnibus dolis ac persuasionibus vacua voluntate constare nisi in plena libertate non potest, nec defugere filio paternas moitiones permissum, quem sola religionis mutatio a patria potesta-

potestate directe haud liberavit. Quod si vero, qui jam provektoris ætatis est, monitionibus paternis locum dare nolit, sed per aliquod temporis spatium patri relictus inelecta via persistat, non licebit patri vi patriæ potestatis conatibus filii resistere, sed si vel ad monachismum impetu quodam rapiatur, sibi relinquendus erit. Pater autem, etiam si hac ratione dirumpatur potestas commodis nihilo fecius fruatur, eo usque dum secundum leges provinciæ alioquin liceret, quia non debet factio filii jus patri quæsitum interverri, sicut e converso nec obligationem patris ad alendum filium hoc ipso dissolvi æquitas patitur.

Thef. XIII.

Hæc hætenus de P. P. intuitu religionis abstrahendo a juribus Reipublicæ. Jam si eam cum summo Imperio hoc in puncto committamus, quid ista quid hoc valeat videndum. Ubi quidem quæstio occurrit, an imperans patri injungere possit, ut liberos in hac vel illa religione educare teneatur? quam secundum principia sanæ rationis ordinarie negandam censeo. Minimum optio patri danda annon potius emigrare liberosque secum abducere velit, id quod multo magis in Germania dicendum, ubi per pacta publica liberrima emigratio abductis simul liberis sancita, quod si vero filius perfectæ jam ætatis remanere malit, pater invitum abducere nequit, nec tamen filio ideo portio hæreditaria imo ne quidem legitima, ceu quæ viventis nulla, anticipanda est. Alimenta utique quibus adhuc indiget filius, & ex legum dispositione alias debitam dorem decerpere licet. Vice versa filium migrare volentem pater retinere non debet, de bonis idem, quod priori casu, judicium esto; liberi immaturi judicii dispositioni paternæ penitus subjacent, ita ut imperans nec retinere eos invi-

In relatione ad Reipublicam.

inivitis parentibus nec religionem unam vel alteram imperare queat, recte ideo Illustr. BOEHMERVS in *Iure Eccles. prot. ad tit. de Baptismo & ejus effectu* §. 9. rejicit sententiam, quasi Judæorum liberi inivitis parentibus baptizari possent. Concludendum ergo patriam potestatem hac in parte etiam in republica salvam & illibatam mansisse, nec plus licere summæ potestati in liberos, ac in ipsos parentes.

Thef. XIV.

Etiā matri competens.

Fluunt hæc ex Imperio parentibus naturaliter concesso, eoque de matre non minus ac patre vera sunt, salva huic, si non ex jure naturæ, moribus tamen gentium prærogativa, ut dissidentibus parentibus non minus filiæ ac filii patris regulariter directioni committendæ. Mater ergo patre mortuo ad exhibendum filium æque agere potest ac pater, nec plus ipsa viva in liberos potest imperans ac si pater adhuc viveret; justissimæ ideo querelæ *Dne ab Auffses* filium sibi ablarum actione spoliū quam promissime vindicantis, de qua re videre licet FABRI *Staats-Canzley* P. 56. Cap. 5. P. 57. Cap. 3. P. 59. Cap. 2. P. 60. Cap. 4. Dijudicari exinde etiam possunt statuta quorundam locorum, omnes liberos illegitime natos in religione dominante præcise educandos jubentia: Juri naturæ contraria pronunciare non dubito, quippe potestas naturalis parentum etiam in eos fundata est, observante TITIO in *Disp. de Contractu inter parentes & liberos* §. 25. ideoque antedicta etiam huc quadrant, nec relevar, quod parentes in pœnam commissi delicti potestate ista privare possit legislator, non enim pœna debet statui, quæ conscientiam onerat, minimum ab iniquitatis nota absolvi non possunt hæc leges si facultatem liberos ejusmodi aliorum transferendi denegant: omnium

omnium minime vero in Germania tale statutum tolerandum, quia ibi cujuscunque generis & conditionis civibus de libertate conscientiae sub nullo praetextu auferenda plenissime prospectum. Cum ergo Principia juris Romani de potestate soli patri & in liberos legitimos saltem competente huc applices, cum hunc ipsum in finem potestati naturali hunc effectum adscriperimus, quam Germani matri & ante & post receptum jus Romanum inconcussam conferunt.

Thef. XV.

Iisdem fere fundamentis nititur jus decernendi & praescribendi liberis certum & ad quaerendum victum necessarium vitae genus. Immaturi liberi non possunt iudicari, quid hic sibi expediat & ad quae ipsi apti sint, ad parentes ergo redire necesse est hoc arbitrium, qui tamen quam maxime caveant, ne destinationes suas tanquam normam inclinationis liberis obrudant: faciles potius se praebent in mutandis istis & hac sequenda, si modo honesta sit. Nec enim omne liberorum, qui jam annos discretionis vivunt, arbitrium hic exclusum, neque perpetuam vitae legem constituere potest patris voluntas. Id tamen hic potissimum considerandum venit, cum sine sumptibus nihil facile vel liberalium vel illiberalium artium possit addisci, aliae vero aliis majores longe requirant, patris esse pro facultatum modo & numero liberorum statuere, quibus ferendis par sit, unde si filius artificium nimis sumtuosum elegerit, non poterit pater compelli ad sumtus istos suppeditandos, cum evenire inde possit, ut ipse postea egeret vel reliquis liberis necessaria praeriperentur, quod iniquum; nec existimarem, tabellas a patre posci vel in facultates inquiri posse, cum eo se jus

Ius parentum circa vitam generis.

filii non extendat, qui contentus esse debet, modo honesta alimenta & educatio præstentur. Modum decernere patri & natura & leges civiles permittunt; Ex his, quid de filio, invito patre, studiis incumbente sumtibusque a patre suppeditandis sentiendum sit, haud difficulter liquet, nec enim Doctorum est privilegia pro modulo ingenii sui commisci.

Thef. XVI.

*Tutoris
datio.*

Huc *quarto* etiam pertinet facultas parenti moribundo competens liberis primæ adhuc ætatis de Tutore prospicendi, quam non a solo quiritum, sed ipso naturali jure reperiendam autumo: sicut enim pater vivus impedimentis quibusdam districtus filium alii educandum committere potest, ita non video quid obster, quo minus eodem jure gaudeat, dum liberos juris paternis mox privatum iri videt, ipse quippe optime novit, quis liberorum genius, cujusnam imperium ipsis maxime conveniat? Idque licere puro, etiamsi matrem liberorum superstitem relinquat, quam forsân ob fragilitatem sexus oneri imparem judicat, dummodo eam non profus excludat, quod potestas naturalis in eam tum majori cum pondere recidens non admittit, quo in articulo magis principia domestica in æquitate naturali fundata, quam Romana sequimur, secundum quæ pater matrem & a Tutela *N. 118. Cap. 5.* & ab educatione excludere poterat: sicut & mater in Germania liberius Tutorem ac apud Romanos dare potest, hoc saltem observando, quod maturiori deliberatione pater quam mater censeatur dedisse indeque facilius ab hujus quam illius voluntate recedere fas sit magistratui.

Thef.

Thef. XVII.

Personas liberorum *quinto* spectat jus parentum circa *Jus paren-*
 matrimonia, quæ eos sine horum consensu ex jure naturæ *tum circa*
 inire haud posse censeo, ita tamen ut hisce saluum non sit si *matrimonii*
 ne sufficiente ratione honestam conditionem impedire, cu- *a libero-*
 jus rei cognitio in statu civili ad magistratum pertinet, qui *rum.*
 ex principiis sanæ rationis consensum supplere potest: Ci-
 tra hoc autem si filius ad vota hæc processerit, parentes ju-
 re suo possunt intercedere: Romani uti semper, ita & hic
 patrem solum respiciunt, ob ejus dissensum matrimonium
 filii nullum dicunt, nec his magistratui quicquam indulgent,
 matris consensum de honestate saltem i. e. obligatione im-
 perfecta requirunt. At conservarunt Germani etiam hic
 matri potestatem juri naturæ debitam, ut post patrem ete-
 iam ipsius consensus de necessitate requiratur, & illa æque
 ac pater sponsalia se inconsulta celebrata possit dicere nul-
 la: quid de matrimonio jam contracto sentiendum jam non
 disquiro, id saltem addens, quod in tota hac re tantum va-
 leat matris quantum patris auctoritas salva huic in incur-
 su prærogativa. Cumque retinuerimus etiam jus istud
 supplendi consensum, facile apparet, prædominari hac in
 parte mores patrios juri Romano.

Thef. XVIII.

Jus circa bona liberorum quod *sexto* attinet in eo infi- *Quid pa-*
 gnis adparet differentia inter jus naturale & Romanum: *Il-* *renti liceat*
lud scil. filio familias ut cuilibet alii Dominium rerum quo- *in bona lib.*
 cumque Titulo ad cum devolutarum addicit, patri saltem
 sumtus educationis inde decerpere, & quia tam accurata
 proportio desuper inire non potest, fructus dum durat e-
 dncatio, percipere concedens: *Hoc* autem ab initio liberos
 fami-

familias prorsus inhabiles omnis proprietatis statuit, ex postfacto varias quidem ab hac regula exceptiones formavit, salvo tamen semper principio: Et in his terminis jus Romanorum in fora Germaniæ transiisse sustineo, ita ut secundum diversas peculiorum species de bonis liberorum etiam in Germania pronunciandum sit. Et licet peculium profectitium vix detur, bona tamen, quæ filius in ministerio patris vel in genere intuitu patris acquisivit patri pleno jure cedere ideoque nomine profectitiorum insigniri posse persuasissimum habeo. Reliqua, quæ aliunde obveniunt, iisdem distinctionibus, quibus Romani utuntur, expediuntur, ut regulariter patri competat ususfructus, qui sane certius ex *Lib. C. de bon. quæ lib.* quam ex vagis dispositionibus speculorum Saxonici & Suevici deducitur, cum multis retro temporibus præscripta istius legis accuratissime in Germania observata fuerint; id vero juri domestico debetur, quod idem ad matrem etiam extensum sit, quamvis in quibusdam locis exulet iste ususfructus maternus, sive antiquitus ibi non receptus sive per juris Romani auctoritatem iterum excussus B. Dn. D. HARPRECHT. *Disp. de usufr. statut. matrim. qua constituendo §. 7.* Quod vero in casibus ab hac regula ususfructus parentibus competentis exceptis etiam in Germania plenum dominium liberorum nec utendi fruendi jus parentibus sit, consequenter æque ac apud Romanos bona adventitia irregularia vel extraordinaria dentur, ex singulis exemplis, quæ vix ullus in dubium vocat, clarescit. Neque incognita peculia castrensia & quasi, quia haud difficile est casus concipere, ubi filius vel in Sago, vel in Toga militat, & adhucdum sub PP. degit, veluti si filio primæ ætatis (uti haud raro hodie accidit) munus militare conferatur, si filius in academia Ephoria

ria

ria quadam fungatur, in domo patris Advocati munus ob-
 eat, stipendium sine dubio castrensi, salaria, & honoraria
 quasi castrensi peculio accensenda, omniaque juris Romani,
 ceu ex quo tota hæc res Germanis innotuit, scita eo adpli-
 canda erunt.

Thef. XIX.

Ducor ira septimo ad operas liberorum, quas in *æcono-
 micas & artificiales* dispescere solent, atque illas quam diu
 potestas durat debere & patri & matri nullus dubito, ubi
 vero potestas striete sic dicta ob finem educationis obten-
 tum expiravit, & liberi non sui commodi sed magis paren-
 tum causa in familia paterna vel materna subsistunt, tanti-
 que momenti operas præstant ut plus quam simplicem vi-
 ctum demereri videantur, forsân a parente dimissio dene-
 gata, qui alioquin ancilla vel famulo opus habuisset, hoc
 casu mercedem liberis præstandam esse iustitia exposcit.
 B. HARPPECHT. *Disp. de salar. pro oper. lib. præstit. Cap. 3.*
§. 21. Sunt enim operæ veluti fors quædam liberorum
 propria, qua parentum patrimonium auxerunt, quod ideo
 augmentum non parentum sed filii demerentis est, unde
 non tam ex obligatione, quam proprietate potius agunt
 liberi. Ex operis *artificialibus* filius fit: acquirit, in tamen
 parenti, cujus de pane vivit, simul *æconomicas* operas
 præstet, huic ad sumtus alimentorum (*Kostgeld*) ex acqui-
 sitis suis tenebitur, secundum commune istud principium,
 obligationem parentis ad alendum cessare quam primum
 filius se ipse exhibere queat, nec solo usufructu pater con-
 tentus esse teneretur, quia quem alit filium, eundem ad o-
 peras sibi præstandas habet obligatum hoc ergo tempus
 aliorum, & ad proprium commodum impendente, iste

*Quid circa
 operas.*

merito onus alendi detrectat. Quodsi vero extra domum patris, utur filius adhuc familias degat, (quod contingere posse, ex infra dicendis apparebit) quicquid operis suis acquirit totum quidem retinet, usufructu tamen, excepta causa castrensi vel quasi, patri non denegando, ceu quem non ob educationem tantum præsentem sed & præteritam, quoad usque durat potestas, parentibus addiunt leges non saltem Romanæ, sed & ipsæ Germanicæ: quid quod educatio ista causa saltem movens fuerit, qua licet cessante (puero forsitan a tenera ætate ab avo vel alio quodam suis sumtibus educato, usufructus parentibus tamen competit, quia leges, occasione saltem ab onere educandi arrepta, generaliter usufructum parentibus concesserunt, præcidendo plane singulares singulorum casuum circumstantias, unde hæc non de patre solum ex principiis juris Romani sed & de matre ex ipso jure Germanico vera sunt.

Fictio unitatis a qua contractus.

Thef. XX.

Accedo jam octavo ad fictionem unitatis, & qui inde promanant, effectus. Eam Germanis olim incognitam fuisse facile largior, nec debuisse, ceu dominio quiritario expulso, recipi iterum concedo. Atqui nihilo secius recepta sit non dubito. Quorquor enim evolvere datur Germaniæ Jctos, usque ad novores istos juris Germanici patronos, omnes receptionem istam tanquam indubitam testantur. Constat vero omnia Germaniæ judicia vel ipsa ex Jctis composita esse, vel ad consilia Jctorum sententias ferre, ecquis ergo quæso in dubium vocaret, omnes, qui in foris obvenerunt, casus secundum normam juris Romani decisos fuisse? & quis tam pertinax foret ut

ex

ex continua tam diurni temporis observantia forensi auctoritatem legis non agnosceret? Neque enim nostris de-
 mum temporibus interrumpi potuit, quæ jam dudum in
 vim legis invaluerat, observantia, nec ideo contraria re-
 sponfa vel etiam præjudicia noviorum temporum attendi
 merentur. Haud itaque vereor donationem a patre in fi-
 lium sub potestate adhuc constitutum collatam invalidam
 pronunciare, ita ut & pater eam pro lubitu revocare que-
 at, & ea morte filii per se expiret, morte patris autem
 confirmetur, similiter omnes alii contractus, inter easdem
 personas initi nullius momenti sunt, nisi de castrensi quasi
 castrensi, vel adventitio irregulari peculio, quia quoad o-
 mnia hæc fictionem unitatis ipso jure Romano cessare per-
 suasum habeo: Non idem de adventitio regulari cum TI-
 TIO de contr. par. & liber. f. 47. sentio ob administratio-
 nem patri non filio etiam ratione ipsius proprietatis com-
 petentem. Naturalis utique potestas non obstat, quo mi-
 nus & pater filio & filius patri efficaciter obligari ex quo-
 cunque negotio posset: At obstat civilis hac in parte, per
 ante dicta, in Germania recepta. Et ne auctoritas huic
 sententiæ desit, non ad veteres provocabo sed testem o-
 mni exceptione majorem laudo Illustr. Dn. WERNHER qui
 in *observ. for. P. V. obs. 189.* refutatis contra sententium ar-
 gumentis bina præjudicata ad normam responforum Facult.
 Jurid. Wittebergenfis lata adducit, BEYERI, modo dictam
 Facultatem in contrarias partes vocantis auctoritati merito
 opponendus: Nec contrarius est BERGER *æconom. jur.*
L. 1. t. 4. p. 155. seq. nec quæ a TITIO in *Disp. de contr. par.*
& lib. f. 59. seqq. adferuntur præjudicia contraria penitus
 sunt, potius thesis nostra in plerisque ibi allegatis respon-
 sis salva supponitur. Et secundum hæc fundamenta ca-
 sum

sum *L. 6. §. 2. C. de bon. que lib.* de patre usumfructum adventitiorum remittente adhuc hodie decidendum existimo, quod scil. patri, non obstante remissione, jus suum semper persequi & usumfructum ad se trahere liceat, eo vero mortuo hæredes nihil movere queant. Quid vero, si patrem remissionis pœniteat, an etiam fructus a filio jam perceptos, quasi & ipsos invalide donatos, repetere potest? Non puto, quia nihil juris hic a patre in filium translatum sed occasio saltem acquirendi neglecta est, nec filius istos fructus a patre sed potius ex re sua proprio jure acquisivit, uti similes de non acquisitione, ab alienatione, differente, decisiones occurrunt in *L. 6. pr. & §. §. seqq. ff. que in Fraud. Cred. & in L. 5. §. 13. seq. ff. de Donat. inter vir. & uxor.*

Thef. XXI.

*Jus Saxon.
& Wirten-
berg.*

Hæc principia ego generaliter & de regula in Germania vigere arbitror; minus autem dubii subest, ubi vel PP. Romanorum generatim vel speciatim hæc fictio unitatis per leges provinciales approbata est, uti prius jure Saxo-nico electorali per *Constit. 10. P. 2.* posterius *§. Prov. Wir-tenberg. P. 2. Tit. 28. §. Wir verbietben &c.* expresse factum: ne hoc quidem persuadere potuit Dn. THOMASIO, ut juris Romani scitis hac in parte locum daret; at indignum tanto viro ratiocinium, quo in *Disp. de usu pract. Tit. Instit. de patr. pot. c. 2. §. 18. seq.* utitur, quasi vero liceret legislatorem erroris accusare, & leges clarissimas hoc prætextu evertere, ut taceam, tantam auctoritatem Glos-satoris Saxonici, quem auctorem hujus erroris unum per-agit, non fuisse, ut totam Germaniam errori huic involve-re potuerit. Nimum sane pervicacem in profligando jure

jure Romano se hic exhibuit vir doctissimus. Nec enim video, quid publica res detrimenti inde capiat, si negotia patris & filii nullius momenti sint, potuerunt potius leges civiles, uti multum arbitrariæ sunt, hac in parte aliquid disponere, quod ex generali conceptu potestatis Germanicæ haud flueret: imo possent fortan hujus dispositionis aliæ rationes præter jus Romanum haud inconcinne allegari, veluti, quod patrem filio obligari non deceat, in filio obligando autem periculum concussionis vel metus minimum reverentialis subfir, quod sane respexisse videtur *Serenissimus Legislator Württembergicus*, dum dicto loco excepit contractus auctoritate judicis inuitos, cum jure Romano ne magistratus quidem auctoritas validitatem negotiis istis conciliare potuerit. Aliud firmitermentum donationis paternæ ex jure Canon. tradit GAIL. 2. *Obs. 38. num. 7.* jusjurandum scil. quod facultatem revocandi adimit, novimus autem eam morte patris, qui non revocavit, confirmari, dubito itaque an juramentum effectum etiam habeat filio præmoriante, quia tum revocatione non est opus, sed ipso jure res ad patrem revertitur, nisi ergo speciatim etiam hæredum mentio facta, crederem filio saltim juratum. Hæc omnia an etiam ad principes Germaniæ cum liberis suis contrahentes applicari queant? Prolixe ventilatum est occasione causæ illustris in *Consil. Altdorf. 12. & Tribus adoptivis* ubi Altdorfiorum, Lipsiensium, Jenensium & Wittebergenfium JCorum sententia videri potest, quam controversiam jam meam non facio, ne falcem in messem *Excellent. Dn. Dr. HELFFERICHII* Jurisprudentiam scil. *statuum Imperii privatam*, quam Dissertatione præliminari explicare cœpit vir doctissimus, immittam, id saltem observo, quod qua-

tuor ista collegia receptionem juris Romani, qua hunc passum quasi *ἐξαρτύειν* supposuerint.

Thef. XXII.

b) *Qua iudicia.*

Haecenus de primo effectu unitatis, qui non patitur ut pater a filio vel vice versa jus acquirat? quod si vero jam uterque jus aliquod habeat, & de eo controversia incidat, altera quaestio emergit, an litigare filius cum patre queat? Et notum est *juris Romani* scitum non posse inter dictas personas esse iudicium: quod in Germania si quidem cohærent principia æque ac prius observandum esset, aut cum sæpe unum confectarium receperint fora nostra, alterum ex eodem licet principio ductum repudiaverint, vix tuto licebit argumentari, ab uno effectu sæpe memoratæ fictionis ad alterum, de cujuslibet potius praxi speciatim disquirendum: dubito autem an non hic contraria prioribus vestigia in foris deprehendantur. Necessitas enim sæpe cogit a regula *juris Romani* recedere, si controversia inter patrem & filium demergat, & neuter de jure suo remittere velit: Pone patrem vel matrem in testamento filium exhæredare & nepotem hæredem instituere, si ille testamentum ex uno vel altero defectu nullum dicat, hic vero vel nomine ejus tutor tenori ejus insistat, commodum sibi inibi delatum dimittere nolens, non poterit res aliter nisi per modum iudicii decidi, neutri enim vitio verti potest, quod jus suum persequi intendat, nec autumo, quenquam repugnaturum, quo minus causa hæc secundum consuetum iudiciorum ordinem ventiletur & expediatur. Dici posset vel fictionem unitatis hic etiam quoad adventitium regulare cessare, secus ac in materia contractuum, quia pater legitimus

timus ejus administrator est, nec ideo a filio quicquam
 juris circa illud acquirere potest, hic vero de administra-
 tione rem nondum expeditam sed adhuc in quaestione es-
 se; Vel, ipsum jus Romanum utur non ordinarius actio-
 nes extraordinarias tamen persecutiones inter patrem &
 filium admisisse *L. 5. pr. ff. seqq. ff. de agnoscend. & alend.*
liber. in Germania autem differentias utriusque generis
 remediorum parum attendi: indeque eo facilius lites ad-
 mitti: vel denique, perspexisse Germanos applicationem
 juris Romani, hic absurda & iniqua post se tracturam,
 quod in aliis fictionis istius effectibus non deprehende-
 runt. De jure Württembergico res hic salva est, quia pu-
 blica magistratus auctoritas per textum Thef. XXI allega-
 rum fictionem istam unitatis excludit. Forsan idem etiam
 alibi applicari potest.

Thef. XXIII.

Ex eodem principio dependet, quod filius patri & c) *Qua ex-*
 pater filio acquirere queat, cum alioquin ex *l. 38. ff. 17. quistio-*
ff. de V. O. notum sit, alteri per alterum nihil acquiri
 posse, istud in Germania obtinere omnes fatentur, at
 pauci specialem patriæ potestatis effectum hic agnoscunt,
 rati, Germanos in universum alio jure uti, ut alius alii
 acquirere possit. Ego vero subsisto, an hic alia Ger-
 manorum ac Romanorum sit observatio: aut enim inter
 medius iste mandatum habet aut non: Priori casu ipsæ
 legis Romanæ acquisitionem admittunt & rerum & obli-
 gationum, concedendo actiones utiles, quarum a dire-
 ctis distinctio utique apud nostrates exulat: Casu poste-
 riori depositio juris Romani adeo non subtilis vel exorbi-
 tans mihi videtur, ut potius rem ex ipsius juris naturæ
 prin-

principis eodem modo decidendam existimem. Nemo enim ignorat, non posse cuiquam ullam jus acquiri nisi acceptanti, quamdiu ergo promissarius promissa nondum acceptavit, nullum jus ipsi competit, uti vero nullum jus, ibi in altero nulla obligatio, quia relatum non potest esse sine correlato: nec jus acquiri potest tertio isti, qui alterius nomine acceptavit, quia huic se promittens obligare noluit, & insuper exceptio, tua non interest, in ipsa sana ratione fundata ei quam maxime obstat, aliud ergo dicendum, si promittens se intermedio isti obligavit huiusque quacunq[ue] ratione interfit, promissa adimpleri, unde sustinere audeo, nihil hac in parte jus quiritum a jure naturæ defectere, neque ideo mores Germanorum ab isto dissentire: Manet ergo specialis patriæ potestatis & fictionis unitatis effectus, ex facto patris filio, & vice versa jus acquiri posse, quod in filio a patria potestate dimisso secus.

Thef. XXIV.

d) *Qua in-
juriae.*

Similiter mediante filio patrem injuria affici docet, l. 1. §. 3. ff. de injur. ita ut non saltem injuriam filio illatam vindicare, sed & proprio nomine injuriarum agere queat. Nec hic in Germania aliud deprehendo, sed per omnes, remediorum contra injurias classes, patrem contentum sibi in persona filii illatum vindicare posse experientia magistra edoceor, quod ultimato quidem ex ipso jure naturæ, principaliter vero & proxime ex potestate patria Romanorum derivandum. Unde qui filiam familias defloravit patri hodiernum injuriarum tenatur, non vero qui filium sui juris existentem. Inde quod per unam perso-

personam toti quadrigæ injuria fieri posse dicitur in *Comp. LAUTERBACH. ad Tit. de injur. p. 665.* in Germania cessat prout ex infra dicendis apparebit.

Thef. XXV.

Eadem fictio unitatis vel fundamentum præbet vel e) *Qua ius saltem lucem affert doctrinæ de jure Sunitatis, vi cujus si Sunitatis in filius vel filia in potestate existant patri ipso jure hæres fit Successione ab intestato* fine ulla aditione, hæreditaremque adeo, non declarata licet voluntate, ad quoscunque hæredes transmittit, cum alioquin nota sit regula, hæreditatem non aditam non transmitti: quod & hic legislatores ad fictionem unitatis respexerint, innuere videtur. *L. ii. ff. de lib. & potest. her. instit.* ubi filius quasi vivo patre dominus paternorum bonorum; & post mortem patris dominium saltem continuare, nec minus in *§. 2. I. de hered. qual. & diff.* sibi ipsi succedere & quasi sui ipsius hæres esse dicitur, accurate hasce locutiones identitatem personarum exprimere autumo. Quid hac in re majores nostri ante invecum jus Romanorum observaverint, an aditionem hæreditatis & in filiis & in aliis requisiverint, an vero transmissionem etiam sine ea indistincte admiserint ob defectum monumentorum determinare non audeo, nec jam adeo moror, qui de præsentibus primario sollicitus sum. Quid ergo? an sequimur jam jus Romanum hac in parte? Ita videtur: Tota materia transmissionis hæreditatum praxi se insinuavit, regula negatiua cum suis limitationibus vid. *LAUTERBACH. Disp. de transmiss. hered.* unde nec de effectu Sunitatis in Germania vigente ambigendum, qui sane in plurimis juris articulis sese exerit.

f) *In impu-
gnandis te-
stamentis.*

Ex eodem enim jure Suitatis commode deduci potest jus liberorum, ut nullum dicendi testamentum patris, in quo sunt præteriti, quod in Germania obtinere vel inde probatur, quia totam materiam testamentariam, quanta quanta est, plerorumque, si non omnium, confessione Romanis debemus; quodlibet autem institutum suis propriis legibus æstimandum esse, solennis omnium & in sana ratione fundata est sententia, si ergo ullibi, certe hic leges Romanas una cum objecto suo receptas esse fateri oportet: Necessitatem liberos in testamento instituendi nemo in dubium vocat: si contra factum, remedia filio concedenda itidem in aprico est, Germanica Jurisprudentia nulla in promptu habet, quia ignorat testamenta, ergo non potest non ex jure eodem, quod testamenta iniecit, etiam mutuari remedia, ista impugnandi: Erit ergo testamentum patris in quo suus hæres præteritus, hodiernum ipso jure nullum, non saltem, quoad hæredis institutionem, sed quoad omnia testamenti capita, quia hac in parte per *Nov. 115. Cap. 3.* nihil immutatum, sed quæ ibi circa finem disponuntur, ad testamentum ob exhæredationem, vel veram, vel quæ pro tali habetur (præteritionem matris) inofficiosum, non vero nullum, pertinere cum accuratioribus censeo, quod & verba: nullum *EXHÆREDATIS* liberis præjudicium generari &c. & ultima: *Tanquam in hoc non RECISUM* obtineat testamentum &c. suadere videntur, quam tamen litem, quia non contra *overfias* ipsius juris Romani, sed illius cum moribus domesticis conflictum tractari institui, ulterius non exequor.

Thef.

Thef. XXVII.

Ultimo loco ad effluvia fictionis unitatis referri potest pupillaria substitutio, qua & ipsa pater filii personam induit, & quod leges Romanæ alias tantopere detestantur, ejus nomine testamentum condit: Hanc sane Germanis olim ignoratam, hodie vero frequentissimam esse, in propatulo est, ut qui patriam Romanorum potestatem penitus extra fines nostros relegatam volunt, hunc tamen insignem ejus effectum negare nequeant. Gaudet itaque hic Romanum jus pleno rigore, nec ista substitutio ex aliis ac Romanorum principiis judicanda est. Vix enim est, ut ex jure natura patri hæc facultas vindicetur, cujus ideo nullæ heic partes, sed leges civiles omne punctum ferunt.

g) Qua substit. pupill.

Thef. XXVIII.

Omnia hæc inde a Thef. XX. tradita potestati Romanæ propria audivimus, patribus Germanis ex receptione superadjecta: Matres vero istius eminentioris potestatis, nec jure Romano nec nostro unquam participes factæ, sed id saltim in Germania iis relictum, quod ipsis debetur ex principiis naturalibus, sigillatim nulla iis cum liberis intercedit unitas, pro indeque a) quicquid mater filio vel filiæ etiam in potestate naturali adhuc constitutis donat, irrevocabiliter valet, sicut & alii contractus inter matrem & liberos secundum communes regulas aliorum quorumcunque paciscentium judicandi sunt, cum nihil impediatur, jus uni adversus alterum acquiri similiter b) ne dubium quidem ullum subest, quin inter eam & liberos suos his esse queat; Matrem c) filio stipulari vel alia ratione

Cessat in matre.

tione acquirere non posse ex diſis Theſ. XXIII. colligi poteſt, ſicut nec vice verſa filius matri, niſi utrinque mandatum vel generale vel ſpeciale intervenerit, quod ſane hinc inde effectus ſuos exerit & maxime in pactis dotalibus differentiam inter patrem & matrem nomine liberorum paciſcentem inducit. Aequè d) injuria filio vel filia licet nondum educatae illata in matrem regulariter, niſi ſcilicet eam immediate tangat, non redundat, nec huic actio injuriarum inde naſcitur ſicuti nec e) ſui hæredes matri ſunt liberi, utpote *ſuitas* non naturalis poteſtatis effectus, ſed civile figmentum eſt, Germanis olim incognitum; nec ex jure Romano cum matre communicatum, unde & hic ratione transmissionis principia Romana vigent, nec alia reſpectu hæreditatis maternæ locum habet, quam Theodoſiana ex jure ſanguinis aliis dicta, quæ ad ſolos liberorum transmittentium descendentes reſtriſta eſt, ad normam *l. un. C. de his qui ante apert. Tab.* in praxi tamen ultra terminos iſtius legis, de hærede ante apertas Tab. moriente extenſa. Et quemadmodum f) jure Romano etiam noviſſimo, matris præteritio pro exhæredatione eſt, quod jam tanquam veriorem ſententiam ſuppono, non excutio, conſequenter teſtamentum non reddit nullum, ita idem adhuc moribus moder- nis obtinere cenſeo, quia in materia teſtamentaria Germani nihil proprii habent ſed omnia ex jure Romano petere debent. Nec ergo liberis quibuſcunque contra teſtamentum matris aliud remedium proditum eſt, ac quærela inofficioſi teſtamenti cum omnibus ſuis qualitatibus & reſtriſtionibus, quibus jure Romano eſt prodita. Flunt inde inſignes differentia inter patris & matris præteritionem: ob illam teſtamentum per 30. annos, ob hanc per

per quinquennium saltem impugnari potest, contra illud etiam hæredes filii præteriti agere possunt, non contra hoc *l. 6. §. 1. & l. 7. ff. de inoff. test. l. 5. C. eod.* in illo omnia corrumpunt, in hoc legata manent salva, & quæ sunt similia. Denique g) matrem pupillariter substituere non posse ex principio sæpius jam inculcato patescit, quicquid nimirum non ex naturali sed Romana potestate promanat, id matri nec in Germania tributum: ubi substitutio facilis ex Thef. præced. substitutio pupillaris Romanis debetur, ergo mater ab ea excluditur. Consentiunt hic etiam plerique Doctores tam antiqui quam noviores nec possunt per hætenus tradita aliter sentire.

Thef. XXIX.

Hæc de fictione unitatis sufficiant. Pergo jam *nono* ad S^Ctum Macedonianum, quod cum iure Romano in Germaniam migrasse, & in potestate tantum civili patris non etiam naturali matris fundari censeo. Distinguentium tamen ante omnia inter filium minorem vel majorem XXV. annis, ut qui isti credit, sola exceptione minoris ætatis tam a patre quam a matre imo ipso filio repellatur, sibi imputaturus, quod fidem personæ inhabilis, sine consensu illius, cuius consilio regitur, secutus sit; Quodsi vero filius annum XXV^{um} excesserit, siquidem in patris potestate constitutus, S^Ctum Macedonianum pleno cum vigore applicandum esse non dubito, cum e contra licet matris potestati naturali adhuc subit talis filius, S^Ctum penitus cesset: In filia aliud

E

impe.

impedimentum ex defectu Curatoris, quem Germanorum mores plerubique requirunt, occurrit.

Thef. XXX.

*Filiusfam.
non condit
testamen-
tum.*

Non tam effectus patriæ potestatis est, quam potius ex conditione filiorum familias fuit, quod *decimo* illius testamentum condere nequeat. Idem & Germani cum integra materia testamentaria receperunt, cum alioquin potestas eorum naturalis non impedivisset, quo minus (si quidem testamenta jure naturæ subsistere statuimus) filius æque ac pater familias testamentum condere posset. Apud Romanos non ex eo solum, quod filius nihil proprii haberet, sed ex ipso filiorum familias statu eos ab antiquissimo modo testandi excludente principium istud invaluit, & ad novissima usque tempora duravit, utut & prior ratio cessasset, ex quo Constantinus in *L. i. C. de bon. matr.* & sequentes Imperatores peculii adventitii regularis proprietatem filio addixerant, imo posterioribus temporibus quorundam plenum dominium introducto peculio adventitio irregulari tribuerant, & posterior applicatione sua dudum destitueretur, dum testamenta per multa jam secula in Comitibus condi desissent, uti haud raro id accidit Jurisprudentiæ Romanæ, ut cessantibus plane principiis, tamen principiata remanserint. Similiter in Germania filiusfamilias, cessantibus licet oppido rationibus, inhabilis ad testandum judicatur de omnibus bonis, quæ non jure Romano deprehenduntur excepta: Uno verbo etiam hic prorsus triumphat jus Romanum. Patre vero mortuo filius non obstante potesta-

testate naturali matris vel etiam usufructu huic comperente de omnibus suis bonis tanquam homo sui juris recte testabitur, moribus Romanis & Germanis in unum heic conspirantibus.

Thef. XXXI.

Necessitas alendi *undecimo* non inter effectus patriæ potestatis sed causas potius referenda est. Eam natura utrique parenti injungit æqualem. Romani prout com- *Obligatio ad aliment- ta.*
 moda patriæ potestatis soli patri cedere volebant, ita cum principaliter ad prolem alendam obstrinxerant, matrem non nisi in subsidium; eundemque ordinem etiam in sobole illegitima, tamen si in eam patri nulla esset potestas, servabant. Circa liberos in matrimonio editos mutationem quandam in Germania adfert societas bonorum conjugalium, quæ, ubi viget, matrem æque principaliter ac patrem ad alendum obstringit, inde inferrem, si patris mortui substantia ad alendos liberos non sufficiat, matrem a socero suo, avo liberorum paterno, non sicut jure Romano, omnia, sed saltem dimidiam alimentorum partem exigere posse, cum obligatio in persona matris semel radicata morte mariti non extinguatur; matri autem soli hoc onus tum incumbere, uti vult B. HUBERI *Præl. ad Par. Tit. de agnosc. & alend. Lib. §. 7. in fine.* Nec æquitas patitur nec principii Jurisprudentiæ etiam Germanicæ convenit quæ non possunt probari heic ulterius a jure Romano recedere, ac communitio bonorum inter conjuges exposcit, quæ vero mæx potius

ac HUBERI sententiæ succenturiatur. E contra patrem, matre mortua, solum ad alendos liberos obstrictum, nec socerum sive avum maternum in partes curarum vocare posse existimo, nisi in quantum officio suo, dotandi filiam dum viveret, nondum satis fecisset. Et hac ratione temperandam credo sententiam B. STRYK. in *Disput. de jure Avorum Cap. 2. num. 59. & seqq.* In prole illegitima cum cesserit ratio a communione bonorum depromta, nec in principiis juris Germanici speciale quid hac de re dispositum reperiatur, merito sequimur jus Romanum, & sicuti patrem, teste quotidiana praxi, ita etiam avum paternum solum, & ante matrem ad alendam istam progeniem adstringimus: Utur enim forsân non desint rationes æquitatis, quæ matri potius quam avo paterno onus hocce imponerent, per sualissimum tamen habeo, in ejusmodi quæstionibus arbitrariis ratiocinia ex jure naturæ depromta contra expressam juris Romani dispositionem in Germania non debere attendi, cum hunc ipsum in finem ferri soleant leges civiles, ut ne cuilibet judici jus naturæ, quod sæpe in utramque partem eodem probabilitatis gradu trahi potest, pro suo genio interpretari liceat. Quomodocunque ergo legislator quæstionem ejusmodi deciderit, ad eundem modum etiam sententiæ ferendæ erunt, unde, cum rationes juris Germanici (quas etiam ante applicationem juris Romani adhuc respiciendas, subinde THOMASIVS) plerumque nihil aliud sint, quam rationes æquitatis naturalis, ubi sæpe ego ajo tu negas, eas contra jus Romanum regulariter non attendendas censeo, quia alioquin ad merum jus Naturæ redigeretur Jurisprudencia nostra, quod & Rei.

Reipublicæ perniciosissimum, & quotidianæ praxi contrarium est.

Thef. XXXII.

Restat *quarto* ut paucis etiam videamus, quibus *Dissolutio* modis patria potestas secundum principia Romana & quibus secundum Germanica finiatur. Et ex conceptu Romanorum de patria potestate supra tradito, facile est ad intelligendum, durasse illam ad dies vitæ, nec potuisse filium ulla ratione se imperio paterno subducere, volentem vero patrem potuisse filium de sua potestate dimittere, & tum ab antiquissimo ritu trinæ Mancipationis dicebatur filium emancipare, quæ quam peculiare prorsus effectus produxerit, & in aliam licet formam ab Anastasio & Justiniano mutata, retinuerit, erudite ostendit Illustr. Dn. BOEHMER in *Disp. de statu liber. sui jur. factor. per separat. vel nupt. Cap. 1. §. 2. seqq.* Germani e contra hac in re magis jus naturæ sequentes potestatem parentum iisdem terminis circumscripserunt, quibus finis societatis istius continetur: Quam primum scilicet finis educationis obtentus, & liberi ejus ætatis sunt, ut se ipsos gubernare queant, non licet parenti eos ultra detinere, sed fas est liberis ex domo paterna exire & patris – vel matris familias nomen assumendo novam familiam auspiciari, quo ipso potestas parentum dissolvitur, & liberi sui juris fiunt, qui maxime naturalis modus liberandi a patria potestate sub nomine separationis ab œconomia paterna venire solet, & cum omnibus suis requisitis qualitatibus, & effectibus accuratissime explicatus est

est a B. Dn. HARPPRECHT. in *Disp. de separat. liberorum famil. ab aconom. pater.* Solum matrimonium filii, nisi simul se a patris oeconomia separat, non sufficit, probe rament matrimonium filiae, etsi de pane patris adhuc vivat, quia jam in aliam familiam & potestatem mariti transit, quae cum potestate patria incompatibilis. Hac itaque ratione Germanorum liberi exivere semper, & adhuc exeunt ex parentum potestate. Sed quo cum effectu? Non induere eos ideo integram personam liberorum emancipatorum, optime observavit Dn. BOEHMER. citat. *Disp. de statu liberorum &c. cap. 2. §. 10. seqq.* quod vero exinde §. 12. &c. seqq. efformat principium, extingui ita patriae potestatis quoad effectus natura liberis onerosos, non autem quoad effectus commodos, exemplo juris sunitatis & pupillaris substitutionis subiuncto, in eo non potui a me impetrare, ut *Viro Celebrissimo* ad stipularer, sed malui cum B. HARPPRECHT. in *allegat. Disp. de separat. ab aconom. pater. §. 37.* contrarium defendente facere, non sane praedjudicio auctoritatis, quam, si ulli, certe istis duobus *Viris* aequalem tribuo, sed rationum pondere adductus. Quæstio est, an filius separatus juribus sunitatis adhuc gaudeat, consequenter patri ipso jure hæres fiat, hæreditatemque citra additionem transmittat? Item a patre præteritus testamentum nullum dicat? Ait Dn. BOEHMERUS: Ego vero nego. Speciosa sunt, quæ in laudata Dissertatione adducuntur, sed tamen me haud convincunt, tota vis rationum eo redit, quicquid emancipati Romani ex eo solo amiserunt, quod extra familiam collocati essent, illud nostri separati haud amittunt, atqui jura sunitatis &c. Ergo &c.

CONTRA

Quis ejus
effectus cir-
ca jus sui-
tatis.

Contra majorem nihil jam excipio, quamvis aliquoties jam monitum sit, non raro principio licet rejecto tamen principiata in foris triumphare; sed minorem in dubium voco. Quod penitus ab hæreditate antiquitus exclusi fuerint emancipati, id jacturæ jurium familiæ tribuo, quod vero desierint *sui* hæredes esse (de quo jam unice quæstio est) id ex eo solo, quod ex patria potestate exierint, repero, persuasumque habeo, etiamsi emancipatio nunquam fuisset capitis diminutio, sed æque simpliciter ac hodie liberi dimissi fuissent a patria potestate, tamen semper jura suitatis fuisse cessatura, utpote quæ non juri familiæ, sed soli patriæ potestati civili & fictioni unitatis, imo ne huic quidem omni, ni simul proximitas gradus concurreret, adscribenda est. Hoc ita sese habere, argumento sunt, 1) agnati, quibus sane jura familiæ denegari nequeunt & tamen sui hæredes non sunt, 2) si avus nepotem ex filio adhuc vivo in sua potestate existentem hæredem instituat, non erit suus hæres, & tamen nemo dixerit, cum juribus familiæ destitui. 3) Matri filius ex Scto Orphitiano succedit, at non suus hæres est, ex ea sola ratione, quod non sit in potestate matris, quam specificè reddit ipse *Imp. in §. 3. Inst. de her. qual. & differ.* verbis: *quia femine in potestate liberos non habent &c.* Hæc omnia, ni fallor, satis ostendunt, unicum fundamentum suitatis fuisse patriam potestatem, eaque sublata eam, abstrahendo plane a modo tollendi, necessario extingui debuisset, unde infero, utut vel maxime separatio ab œconomia paterna non sit capitis diminutio, pro indeque, quæ emancipationem, qua capitis deminutionem sequebantur, ad eam applica-

plicari nequeant, jura tamen *suitatis* liberis separatis perire. Nec argumentum a liberatione per dignitatem huc duci potest, quia partem ibi privilegium in favorem liberorum, introductum, quod naturali ratione in odium eorum detorqueri non debeat, partim ibi per *Nov. 81. cap. 2.* (siquidem verba ista etiam de jure *suitatis* & non potius de solo jure *agnationis* intelligenda sint, quod jam in medio relinquo) expresse reservata hæc jura, quorum neutrum ad nostram separationem quadrat, in qua nec privilegium, sed jus commune deprehenditur, nec quicquam reservatum ostendi potest. Quicquid ergo unice ex patria potestate civili derivandum, illud sublata hac & ipsum tollitur: Et vero, per hæcenus deducta, jus *suitatis* tantummodo in patria potestate fundatur, quæ per separationem tollitur, per consequens post hanc separationem non potest remanere *suitas* a patria potestate solitarie dependens: Neque enim hæcenus evictum est, sublationem istam parvalem saltem esse, quod usque dum probatur, pro totali pronuntiandum existimo. Differentia itaque hodiernum erit inter filium potestati patriæ adhuc subiectum & per separationem liberatum, quod α) ille ipso jure hæres sit, consequenter hæreditatem transmittere possit: Hic vero adire debeat, nec ante aditionem transmittat nisi ex *L. THEODOSII un. C. de his, qui ante apert. Tab.* quod β) ille testamentum ob præteritionem nullum dicat, hic bonorum possessione contra Tabulas utatur: Hanc enim differentiam ne quidem per *Nov. 15. cap. 3.* sublatam esse jam non probe sed suppono, quia meum saltem est evincere applica-

applicationem juris Romani in Germania, non vero controversias ipsius juris Romani discutere.

Thef. XXXIII.

Secundum principia hactenus tradita non possum non aliter iterum sentire de substitutione pupillari ac laudatissimus Dn. AUCTOR in §. 19. dictæ Dissertat. rationes subduxit. Non jam ad eam quæstionem descendam, an ista substitutio magis jus patris an magis favor filii dici mereatur? Sed utrunque ea decidatur, & si vel maxime posterior sententia prævaleat, hoc semper certum est, non nisi vi *patriæ potestatis* substitui posse, quod vel exemplo matris clarescit, quæ filio hæredem dare nequit, unde eam non incongrue ex fictione unitatis deduci posse jam Thef. XXVII. monui. Et jura familiæ hic non attendi vel inde constat, quod proximo agnato impuberi, utut jure familiæ succedat, substitui nequeat, quod ergo in filio emancipato substitutio locum non habeat, non ex qualitate filii per *capitis deminutionem* inducta, sed ex defectu juris & qualitatis in *patre* deducendum venit; filius naturalis *capitis deminutionem* non est passus, & tamen ei substitui nequit, non ideo quia extra familiam est, quod exemplo agnati refellitur, sed quia extra patriam potestatem est constitutus. In filio casus in Germania vixdabilis est, cum non soleant liberi impuberes se a paterna œconomia separare. At dabilis facile est in nepote ex filio separato præmortuo, qui in potestate patris non avi fuit, & per illius mortem sui juris factus est, cui avum pupillariter substituere posse, dicto

Quis effectus circa substitutionem pupillarum.

loco responsum est: Ego vero subsisto, & sine patria potestate facultatem substituendi nemini concedo: Recepi-
 mus enim substitutionem notorie ex jure Romano, quod
 cum nemini permittit nisi qui habet patriam potestatem,
 hanc autem secundum mores non habet avus in nepotes,
 per consequens nec jure substituendi gaudere potest.
 Et quid si ipse pater jam filio pupillariter substituerit,
 procul dubio avi nullæ erunt partes. At jus substituendi
 in subsidium & quodammodo sub conditione compe-
 tens ignorat Jurisprudentia nostra. Et quid dicemus de
 avo materno? Dubito an vir eruditissimus idem de eo,
 etiam si & pater & avus paternus deficiat, prædicaturus
 sit, & tamen etiam de filia in *Cap. 2. §. 6.* asserit, quod
 illa nubendo jura familiæ integra retineat; quæ contra
 moveri potest exceptio, nepotes ex filia non matris,
 sed patris familiam sequi avoque ideo materno extra-
 neos censerit, haud difficulter retunditur, si confidere-
 mus jura ista familiæ sive agnationis & jure Justinianæo
 novissimo sublata, & Germanis inter privatos nunquam
 cognita fuisse, ideoque haud pro sufficiente ratione dif-
 ferentiæ allegari posse. Peristo itaque in sententia B.
 STRYKII qui in *Usu Modern. Tit. de vulg. & pupill. sub-
 stit. §. 5.* eadem mecum principia fovet, eaque respon-
 so facultatis Viadrinæ corroborat; Non ego ex iis sum,
 qui integrum statum emancipatorum separatis nostris ap-
 plicare, vel capitis deminutionem in separatione ista
 quærere satagunt, nec enim ex hisce principiis hactenus
 pugnavi: sed in eo potius cardinem totius rei col-
 loco. An juribus suitaris & pupillari substitutione e-
 mancipati Romanorum ideo exciderint, quod capite
 minu-

minuti & extorres a juribus familiae facti? quod asserit
 DU. BOEHMER. An vero immediate ex eo quod exi-
 erint a patria potestate, abstrahendo penitus a modo
 exaudi? quod mihi videtur. Cumque hoc ultimum
 etiam de separatis verum sit; haud dubito, jacturam di-
 ctorum jurium etiam de iis praedicare, cui sententiae
 praxin quoque communem adstipulari deprehendo, ceu
 quam semper procliviorum ad retinenda, quam dese-
 renda juris Romani principia fatentur ipsi contrariae sen-
 tentiae patroni: A qua haec eo minus recedendum,
 quia satis ei constare rationes suas existimo. Posset for-
 san pro altera sententia argumentum inde deduci, quod
 filio mortuo, secundum sanam rationem, quam plerum-
 que sequuntur Germani, cum onere alendi & educan-
 di etiam potestas in avum recidat, ex qua facultas sub-
 stituendi ipsi vindicari queat. Verum enim vero pote-
 stas illa, quam quidem avo haud denegaverim, natura-
 lis saltem erit, quae potestatem substituendi non tri-
 buit.

Thef. XXXIV.

Antequam hinc discedam, istud adhuc sub incudem *An patriam*
 vocandum, si pater per furorem vel alium ejusmodi ca *potestatem*
 sum educationi liberorum prorsus impar reddatur, an *finiatur su-*
 ideo patria potestas extinguatur. Principia juris natu *rove &c.*
 ra alium requirunt ducatorem, alii ideo etiam Imperium
 paternum tribuunt; Cum tamen filius ex bonis patris
 alendus sit, huic etiam usufructum bonorum filii sal-
 F 2
 vum

vum existimarem. Romani propter furorcm, patriam potestatem nec quicquam immutant, & inde plura inconvenientia hinc inde admittere coacti fuerunt. Quid vero Germani? an filium ejusmodi pro patre — an filio familias habebunt? Mallem posterius asserere, quia patria potestas civilis quatenus recepta ex legibus etiam civilibus judicanda, quæ non patiuntur, ut furore tollatur, nec a cessante potestate naturali ad cessationem civilis argumentari licet. Erit ergo patri suus hæres, non conder testamentum, uterur Scto Macedoniano, quamdiu in domo patris manet & curatoris paterni consilio regitur. Separatus vero demum jure Patrisfamilias censetur: de cujus separationis effectu non in hoc saltem casu, de patre furioso, sed in genere quæri potest: Numne ususfructum parentum indistincte finiat? Præmium Emancipationis ex l. 6. §. 3. C. de bon. quæ Lib. apud nos exulare, conclamatum est; Expirabit ergo totus ususfructus, nec ad dies vitæ parentum extendetur, præterquam quod non saltem *Württemberg. Jure P. 4. tit. 7. §. Und was &c.* & tit. 9. §. *Was aber &c.* sed & multis aliis locis B. Dn. HARPPRECHT. de imped. usufr. stat. Mat. thes. 33. Distinctio inter bona materna (seu respectu matris paterna) & avita vel alia quæcunque inducta, ita ut illorum ususfructus separatione non finiatur, sed ad dies vitæ duret, quod ex societate bonorum conjugali derivandum videtur, quam, quoad bona semel illata, cum liberis usque ad mortem continuare censetur conjux superstes.

Thef

Thef. XXXV.

Satis hæcenus ni fallor, ostensum est, qua ratione confarcinata sit ex principiis partim peregrinis, partim domesticis Jurisprudencia Germanica, circa materiam patriæ potestatis. Colophonis loco, quid jus Württembergicum hæc specialiter disponat, paucis videndum. Istud vero apertius hac in re principia Romana adoptarit, ut eorum applicatio minus dubii in foris hujus Ducatus habeat, præprimis autem attendi meretur, quod plurimæ effectus patriæ potestatis civilis hoc jure etiam ad matrem sint tracti; sic ipsa eundem usufructum habet, quem pater J. P. W. P. 4. tit. 7. §. Und was &c. & tit. 8. §. Was dann &c. tit. 9. per tot. tacita hypotheca liberis in ejus bonis æque ac patris competit, P. 2. tit. 8. §. Ebenmäßig &c. & P. 4. tit. 10. potest pupillariter substituere cum variis tamen restrictionibus. P. 3. tit. 12. §. Und wie wohl &c. Imo effectus etiam juris sunitatis ei applicatos deprehendere licet, dum in P. 4. tit. 22. §. So lassen wir es &c. Transmissio ex jure sunitatis ad hæreditarem matris tantum non in totum extensa. Et licet circa effectum infirmandi testamenta utriusque parentis, differentia ex jure sunitatis promanans in P. 3. tit. 17. §. Wann ein Vater &c. & Da aber eine Mutter &c. conservata videatur, tamen quia posterior paragraphus validitatem testamenti materni ad præteritionem cum ad dita causa restringit, parvi, momenti vel minimum rarissime occurrens discrimen supererit, hoc unicum exinde erui potest, quod ad excludendos liberos non expressa exheredationis verba prout in patre, dict. tit. §.

*Scita juris
Würtemb.
circa pote-
statem pa-
rentum.*

Wann

Wann ein Vater in verbis: Die Enterbung mit lautern oder doch solchen Worten, die eine Enterbung obzweifelich mit sic bringen &c. requirantur, sed modo causa secundum tenorem Nov. us. cap. 3. expressa sit, qualiacunque etiam ad exhæredationem non directa verba sufficiunt. Ex his omnibus patet, non fuisse Srmo. Legislatori animum, totam potestatem civilem cum omnibus suis effectibus in Germania receptis ad matrem transferre, unde formanda regula, quicumque effectus potestatis civilis per jus provinciale non specialiter cum matre communicatur, illa adhuc hodie respectu ejus exulat: In quo jus nostrum Württembergicum cum communi Germanorum jure conspirat in matre scilicet præsumptionem pro potestate naturali, in patre vero pro civili, varie tamen moribus Germanorum limitata capiendam.

Tübingen, Diss., 1732-35

TA → OL nur 1 + 18 Stück verknüpft

19.

Pr. 29. Jun. 72. P. V. H. a.

Fob
1735, 6

MIXTVRA
JVRIS ROMANI ET GERMANICI
IN MATERIA
PATRIAE POTESTATIS
ET QVAE INDE DEPENDENT
CONSPICVA

20

P. 140.

QVAM
PRO OBJECTO SPECIMINIS DISPVTORII
EXHIBENT
PRAESES
GVNTHERVVS ALBERTVS RENZ
J. V. L. EJVSDEMQVE PROFESSOR IN COLLEG.
ILLVSTR. PVBL. ORDINARIVS,
ET
RESPONDENS
FERDINANDVS HENRICVS WOELFFING
STVTTGARD.
IN AVDITORIO COLLEG. ILLVSTR.
AD DIEM MART. A. MDCCXXXV.

RECUSA
HALAE MAGDEB. LITTERIS HENDELIANIS 1759. (6)

